

Маріупольський
університет

«Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України»

Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції

23 квітня 2026

Київ 2026

Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України : збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 23 квітня 2026 року) / за заг. ред. С. П. Калініної. Київ : МДУ, 2026. 264 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою економіко-правового факультету Маріупольського державного університету (протокол № 10 від 20.05.2026).

Редакційна колегія:

- Голова** – Тетяна МАРЕНА, в.о. ректора МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
- Заступник голови** – Юлія ДЕМИДОВА, проректор з науково-педагогічної роботи та молодіжної політики МДУ, кандидат педагогічних наук, доцент;
- Члени редколегії:**
- Світлана КАЛІНІНА, декан економіко-правового факультету МДУ, доктор економічних наук, професор;
  - Лілія МИХАЙЛИШИН, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ), доктор економічних наук, професор;
  - Вікторія ЯНОВСЬКА, завідувач кафедри економіки, маркетингу та бізнес-адміністрування Національного транспортного університету, доктор економічних наук, професор;
  - Світлана ЛАНСЬКА, завідувач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
  - Валерія ПОДУНАЙ, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
  - Клавдія ТАХТАРОВА, доцент кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук, доцент;
  - Ольга ЛЕЛЮК, старший викладач кафедри економіки праці МДУ, кандидат економічних наук;
  - Василь ВОСКОБОЙНИК, Президент Всеукраїнської Асоціації компаній з міжнародного працевлаштування

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток ринку праці в умовах глобалізаційних зрушень: виклики для України», яка відбулась 23 квітня 2026 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах систематизовано сучасні конструкти світового економічного розвитку та глобальні трансформації ринку праці, досліджено регуляторні пріоритети міграційної політики, здійснено науковий безпековий дискурс трудових ресурсного забезпечення, проаналізовано новітні конструкти і тренди HR-економіки, висвітлено проблематику використання людського капіталу в контексті інфраструктурного відновлення України.

Збірник адресовано викладачам і науковцям, фахівцям у сфері ринку праці та міжнародної економіки, докторантам, аспірантам і студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами економічної науки.

В матеріалах конференції представлено думки учасників. У збірнику максимально точно відображено авторську орфографію та пунктуацію. Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

4. Державна служба статистики України. Середня заробітна плата за видами економічної діяльності (відкриті дані). URL : https://ukrstat.gov.ua/operativ/open_data/menu/zp_vd.htm (дата звернення: 12.04.2026).

5. Eurostat. Actual and usual hours of work. European Union, 2025. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Actual_and_usual_hours_of_work (дата звернення: 12.04.2026).

6. Eurostat. Wages and labour costs. Luxembourg: European Union, 2025. URL : https://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php?title=Wages_and_labour_costs (дата звернення: 12.04.2026).

7. Fortune. «Netherlands Moves Toward a 4-Day Workweek–But It’s Complicated.» Fortune, 28 серп. 2025. URL : fortune.com/netherlands-4-day-workweek-2025 (дата звернення: 12.04.2026).

МІТЮШКІНА Христина,
кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри раціонального природокористування та
охорони навколишнього середовища,
Маріупольський державний університет (м. Київ)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОПИТУ НА «ЗЕЛЕНІ» ПРОФЕСІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Сучасний світовий розвиток, на жаль, не позбавлений нових викликів. Зі звіту Міжнародної організації праці «Навички для більш зеленого майбутнього: глобальний погляд»: «Зміна клімату та погіршення стану навколишнього середовища знижують продуктивність та знищують робочі місця, а їхній вплив непропорційно сильно впливає на найбільш вразливих. Дії щодо боротьби з цими процесами потенційно можуть створити мільйони робочих місць, але це вимагає сміливих зусиль... інвестувати в можливості людей повністю реалізувати свій потенціал та зробити свій внесок у продуктивність підприємств»[1].

Сьогодні ми спостерігаємо за системним і багатовекторним взаємозв'язком між цифровізацією, довкіллям та ринком праці. Діджиталізація виступає ключовим драйвером екологічних трансформацій, водночас створюючи нові виклики для довкілля. Ринок праці функціонує як адаптивний елемент цієї системи, реагуючи на зміни через трансформацію структури зайнятості та підвищення вимог до компетенцій. Ефективність цієї взаємодії визначається здатністю держави та бізнесу забезпечити баланс між технологічним розвитком, екологічною безпекою та соціальною стабільністю.

Отже, проаналізуємо які трансформації відбуваються на ринку праці в контексті векторів трикутника «цифровізація – довкілля – ринок праці». Екологічні виклики створюють нову структуру зайнятості: зростає попит на «зелені» професії (відновлювана енергетика, екологічний аудит). У сучасній економіці «зелені» професії (green jobs) визначаються як види зайнятості, що

сприяють збереженню довкілля, зниженню викидів та підвищенню ресурсоефективності. Їх формування пов'язане з глобальними процесами декарбонізації, енергетичного переходу та цифровізації економіки. Попит на такі професії має **структурно-інституційний характер**, оскільки формується під впливом: кліматичної політики держав, інвестицій у «зелену» економіку, технологічних інновацій, трансформації бізнес-моделей.

Глобальні дані свідчать про різке зростання попиту на «зелені» навички та професії:

- частка вакансій із «зеленими» навичками зростає швидше, ніж кількість працівників із такими компетенціями;
- у 2022–2023 рр. попит на «зелені» навички зріс приблизно на **22,4%**, тоді як пропозиція – лише на 12,3% [2];
- **до 2030 р. кількість вакансій у «зеленій» сфері може досягти 241 млн** [3].

Це підтверджує наявність **структурного дефіциту кадрів**, який стає ключовою характеристикою глобального ринку праці. Сучасні дослідження показують, що «зелені» навички перестають бути вузькоспеціалізованими, тобто вони стають базовою вимогою у більшості секторів економіки та інтегруються у фінанси, ІТ, виробництво, логістику [4].

Таким чином, формується тенденція до «озеленення» традиційних професій, а не лише створення нових. Найбільший попит спостерігається у сферах: відновлюваної енергетики; енергоефективності; екологічного консалтингу (ESG); циркулярної економіки; цифрових екологічних технологій.

Водночас «зелені» професії швидко інтегруються у суміжні галузі (будівництво, транспорт, аграрний сектор).

Попри зростання попиту, існує проблема доступності таких робочих місць. Навіть у розвинених країнах «зелений» ринок праці може бути недоступним для окремих груп населення.

Європейський союз є одним із лідерів у формуванні попиту на «зелені» професії завдяки політиці кліматичної нейтральності. Так, основними трендами на цьому ринку є:

- стабільне зростання вакансій навіть в умовах економічного спаду. У Великій Британії, наприклад, попит на «зелені» вакансії зріс на **9%** попри загальне скорочення ринку праці [5];
- формування мультиплікативного ефекту: кожні 10 «зелених» робочих місць створюють додатково 27 робочих місць [5].

Європейська модель демонструє, що «зелені» професії стають **драйвером економічного зростання**, а не лише екологічної політики.

В Україні попит на «зелені» професії перебуває на стадії активного становлення та має такі особливості: залежність від міжнародної фінансової підтримки; орієнтація на європейські стандарти (ESG, декарбонізація); поєднання відбудови економіки з екологічною трансформацією. Порівняльний аналіз ринку «зелених» професій в Україні та світі представлений в таблиці 1.

Порівняльний аналіз ринку «зелених» професій в Україні та світі

<i>Критерій</i>	<i>Світ</i>	<i>Україна</i>
Темпи зростання попиту	Високі, стабільні	Помірні, але прискорюються
Забезпеченість кадрами	Дефіцит	Критичний дефіцит
Інституційна підтримка	Висока (ЄС, США)	Формується
Галузева структура	Диверсифікована	Концентрована (енергетика, будівництво)
Роль діджиталізації	Ключова	Зростаюча

Найбільш перспективними є: відновлювана енергетика; енергоефективність будівель; управління відходами; екологічний аудит; цифровий моніторинг довкілля. Також зростає попит на **гібридні професії**, що поєднують: екологічні знання, цифрові навички (data analysis, GIS).

Ринок «зелених» професій в Україні стримується такими факторами: дефіцит кваліфікованих кадрів; недостатній рівень інвестицій; нерозвинена система перекваліфікації; вплив війни на економічну структуру. Водночас ці обмеження формують потенціал для швидкого зростання у післявоєнний період.

Отже, попит на «зелені» професії у світі характеризується стійким і випереджальним зростанням порівняно з пропозицією робочої сили. Це формує структурний дефіцит кадрів і зумовлює необхідність трансформації систем освіти та ринку праці. У розвинених країнах «зелені» професії вже стали важливим драйвером економічного розвитку, тоді як в Україні цей ринок перебуває на етапі становлення, але має значний потенціал зростання, особливо в контексті післявоєнної відбудови та євроінтеграції.

Перспективи подальшого зростання попиту на «зелені» професії пов'язані з інтеграцією «зелених» навичок у всі професії, з появою нових гібридних спеціальностей та посиленням ролі освіти та цифрових технологій.

Список джерел

1. Global Green Skills Report 2023. URL : <https://economicgraph.linkedin.com/content/dam/me/economicgraph/en-us/global-green-skills-report/green-skills-report-2023.pdf>
2. Green job vacancies are on the rise – but workers with green skills are in short supply. URL : https://www.weforum.org/stories/2024/02/green-jobs-green-skills-growth/?utm_source
3. Global Green Skills Gap Research Report, Survey and Forecasts 2025-2030: Green Job Growth Dramatically Outpacing Skilling of Workforce, Jeopardising Climate Targets. URL : <https://www.globenewswire.com/de/news-release/2025/03/12/3041578/28124/en/Global-Green-Skills-Gap-Research-Report-Survey-and-Forecasts-2025-2030-Green-Job-Growth-Dramatically-Outpacing-Skilling-of-Workforce-Jeopardising-Climate-Targets.html>
4. How Green Skills Will Drive Global Jobs Growth in 2026. URL : https://sustainabilitymag.com/news/how-green-skills-will-drive-global-jobs-growth-in-2026?utm_source=chatgpt.com

5. UK sees surge in the demand for green skills despite overall job market decline – PwC Green Jobs Barometer. URL : https://www.pwc.co.uk/press-room/press-releases/research-commentary/2024/uk-sees-surge-in-the-demand-for-green-skills-despite-overall-job.html?utm_source=chatgpt.com)

НОВАК Ірина,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник відділу соціального капіталу,
Інститут демографії та досліджень якості трудового життя
імені Михайла Птухи НАН України (м. Київ)

РЕЗИЛІЄНТНІСТЬ СОЦІАЛЬНОГО ДІАЛОГУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Резилієнтність (resilience) визначається як здатність домогосподарств, громад і систем передбачати, протистояти, адаптуватися та відновлюватися після наслідків потрясінь, стресів і загроз (таких як стихійні лиха, епідемії, соціально-економічна нестабільність або конфлікти) таким чином, щоб підтримувати економічний та соціальний розвиток і зменшувати вразливість. Підвищення резилієнтності передбачає довгострокове планування, впровадження культури обміну, навчання й тестування, застосування інтегрованого підходу до управління ризиками, загальна концепція якого охоплює тісно пов'язані ідеї запобігання, пом'якшення наслідків та готовності. Вона ґрунтується на необхідності створення національних систем, здатних передбачати та швидко реагувати на кризи, а також звертатися до громади для ефективного задоволення потреб, що виникають під час криз [1, с. 39-40].

Резилієнтність соціального діалогу передбачає його здатність до абсорбування ризиків та загроз у сфері праці, адаптації до змін зовнішнього середовища і трансформування в нову якість для забезпечення відновлення та покращення трудового життя людини після стресових ситуацій і негативних впливів. Вплив соціального діалогу на якість життя (доходи працівників, їх умови проживання та споживання тощо) вирішальною мірою відбувається через колективні переговори з укладання колективних договорів та угод різного рівня. Запровадження у 2022 р. правового режиму воєнного стану, з введенням певних обмежень конституційних прав і свобод громадян, збільшило вразливість соціального діалогу. Зокрема, Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» (від 15.03.2022 № 2136-IX) обмежено права на працю, страйк, відпочинок, своєчасну виплату заробітної плати, спрощено регулювання трудових відносин у частині полегшення звільнення, зміни істотних умов праці, переведення працівника на іншу роботу та ін.

В країнах, які зазнали впливу конфліктів, у процесі повоєнної розбудови необхідними є спільні зусилля та реагування соціальних партнерів з реалізації термінових і довготривалих заходів, на основі цілей у сфері гідної праці, для відновлення та зміцнення інституцій і потенціалу соціальних партнерів та